

Læreplan i vg3 matrosfaget

Fastsatt som forskrift av Utdanningsdirektoratet 24. juni 2021 etter delegasjon i brev av 13. september 2013 fra Kunnskapsdepartementet med hjemmel i lov 17. juli 1998 nr. 61 om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa (opplæringslova) § 3-4 første ledd.

Gjelder fra 01.08.2022

Om faget

Fagets relevans og sentrale verdier

Vg3 matrosfaget handler om arbeid om bord på fartøy og flyttbare innretninger som matros. Opplæringen skal gi lærlingene kompetanse innenfor helse, miljø og sikkerhet, vedlikehold, vakthold, og lasting/lossing, og den skal tilrettelegge for faglig og teknologisk utvikling. Faget skal bidra til at ulike maritime næringer får dekket sitt behov for matroser, slik at samfunnet kan ha en sikker og effektiv skipstransport. Vg3 matrosfaget ivaretar kvalifiseringskrav angitt i STCW-konvensjonen (International Convention on Standards of Training, Certification and Watchkeeping for Seafarers) for personell på støttenivå.

Alle fag skal bidra til å realisere verdigrunnet for opplæringen. Vg3 matrosfaget skal bidra til å utvikle sosiale ferdigheter, samarbeidsevne og respekt gjennom deltakelse i et fagmiljø med stort kulturelt mangfold. Faget skal bidra til lærlingenes faglige innsikt, refleksjon, ansvarlighet og selvbestemmelse gjennom at de får arbeide med varierte arbeidsoppgaver på dekk.

Kjerneelementer

Helse, miljø og sikkerhet

Kjerneelementet helse, miljø og sikkerhet handler om å forebygge ulykker og skader om bord på fartøy ved å følge regler og retningslinjer for helse, miljø og sikkerhet. Det handler også om å forebygge personskader og unødig slitasje. Videre handler det om å bruke beredskapsplaner, nødprosedyrer, kommunikasjonsutstyr og verneutstyr.

Drift og vedlikehold

Kjerneelementet drift og vedlikehold handler om vedlikehold av dekksutstyr og overflater. Det handler også om lasting og lossing av fartøyet. Videre handler kjerneelementet om vakthold ved kai og under seiling.

Planlegging og dokumentasjon

Kjerneelementet planlegging og dokumentasjon handler om å planlegge og dokumentere arbeidsoppgaver innenfor vedlikehold og lasting og lossing på fartøy og flyttbare innretninger. Det handler også om hvordan dokumentasjon og kvalitetssikring er en integrert del av alle arbeidsprosesser om bord og sikrer effektiv drift.

Samhandling

Kjerneelementet samhandling handler om kommunikasjon og samhandling mellom mennesker med ulik kulturell og språklig bakgrunn. Videre handler det om å ha respekt for ulikheter og bevissthet rundt hvordan den enkelte kan bidra til et godt arbeidsmiljø.

Tverrfaglige temaer

Folkehelse og livsmestring

I vg3 matrosfaget handler det tverrfaglige temaet folkehelse og livsmestring om hvordan ivareta egen helse og oppfylle helsekrav for skipsarbeideren. Det handler også om hvordan man møter fysiske og psykososiale utfordringer i arbeidslivet til sjøs.

Bærekraftig utvikling

I vg3 matrosfaget handler det tverrfaglige temaet bærekraftig utvikling om å velge materialer og produkter som er energieffektive og arbeids- og miljøvennlige. Videre handler det om kritiske og reflekterte vurderinger i planlegging av vedlikehold av fartøy og utstyr for å redusere kostnader og bransjens miljøavtrykk. Det handler også om hvordan arbeidsoppgaver og rutiner om bord i et fartøy kan bidra til en mer bærekraftig utvikling.

Grunnleggende ferdigheter

Muntlige ferdigheter

Muntlige ferdigheter i vg3 matrosfaget innebærer å kommunisere og å tilpasse muntlig tekst til mannskap og passasjerer i ulike situasjoner. Videre innebærer det å fremme egne synspunkter og å drøfte faglige problemstillinger. Det innebærer også å bruke et tydelig fagspråk og maritime uttrykk for å unngå feil og misforståelser.

Å kunne skrive

Å kunne skrive i vg3 matrosfaget innebærer å beskrive, forklare og dokumentere arbeidsoppgaver på relevant fagspråk og med bruk av standard maritime uttrykk. Det innebærer også å formulere skriftlige risikovurderinger og avviksrapporter. Videre innebærer det å bruke et presist skriftlig fagspråk for å unngå feil og misforståelser.

Å kunne lese

Å kunne lese i vg3 matrosfaget innebærer å forstå og følge arbeidsbeskrivelser, prosedyrer, håndbøker og standarder på relevant

fagspråk. Det innebærer videre å tolke og systematisere informasjon og å forstå relevant regelverk.

Å kunne regne

Å kunne regne i vg3 matrosfaget innebærer å foreta beregninger innen navigasjon, stabilitet og lastelære. Det innebærer også å bruke og bearbeide informasjon og å beregne blandingsforhold i maling og kjemikalier i henhold til datablad.

Digitale ferdigheter

Digitale ferdigheter i vg3 matrosfaget innebærer å bruke digitale verktøy som er tilgjengelige om bord, til å effektivisere og trygge oppgavene i den daglige driften. Det innebærer også å bruke digitale ressurser til å overvåke og stille inn utstyr. Det innebærer også å utvikle etisk bevissthet og vise digital dømmekraft ved å følge regler og normer.

Kompetansemål og vurdering

Komptansemål og vurdering vg3 matrosfaget

Kompetansemål

Mål for opplæringen er at lærlingen skal kunne

- utføre arbeid om bord i henhold til regler for helse, miljø og sikkerhet
- vurdere og bruke personlig verne- og sikkerhetsutstyr ut fra arbeidsoppgavene
- bruke produkt- og sikkerhetsdatablader og følge retningslinjer for oppbevaring og merking av kjemikalier og helseskadelige stoffer
- gjøre rede for og arbeide etter ISM-koden og gjeldende regelverk i den daglige driften
- beskrive kvalitetssystemet om bord og registrere avvik
- gjøre rede for alarmsystemer i forbindelse med varsling og utføre egen beredskapsfunksjon i en nødsituasjon om bord
- betjene, vedlikeholde og gjennomføre ettersyn på rednings- og brannvernutstyr og slukkeanleggene om bord
- gjennomføre vakthold i henhold til skipets vaktinstruks og navigering på støttenivå
- håndheve adgangsprosedyrer til skipet i henhold til gjeldende regelverk
- identifisere merking av farlig last og sikre lasten i tråd med prosedyrer og forskrifter
- delta i laste- og losseoperasjoner og anvende stroppe-, anhukings- og lastehåndteringsutstyr

- vurdere faktorer som påvirker et fartøys stabilitet
- velge og bruke ergonomisk riktige arbeidsteknikker og arbeidsstillinger
- bruke vedlikeholdssystem til å hente ut arbeidsordrer og dokumentere utført arbeid og vurdere eget arbeid
- velge og bruke metoder og teknikker for renhold og overflatebehandling av ulike materialer og steder for å ivareta arbeids- og maritimt miljø
- bruke og vedlikeholde utstyr knyttet til fortøyning, ankring, lasting og lossing og annen dekksutrustning
- rigge opp og ned landgang og losleider med tilhørende utstyr
- anvende tauverk og trosser ut fra deres bruksområder
- forstå og følge flaggregler og bruke og lese signalflagg
- gjøre fartøyet sjøklart
- bruke og vedlikeholde elektriske og mekaniske verktøy og instrumenter
- gjennomføre bunkring etter skipets prosedyrer
- reflektere over hvordan man kan forebygge og begrense forurensning av det marine miljøet og håndtere avfall i tråd med gjeldende regelverk og krav
- reflektere over hvordan en selv kan bidra til et godt psykososialt arbeidsmiljø
- gjøre rede for partssamarbeidet i rederiet og reflektere over arbeidsgivers og arbeidstakers plikter og rettigheter og over hvilke krav og forventninger som stilles til et likeverdig og inkluderende arbeidsliv

Underveisvurdering

Underveisvurderingen skal bidra til å fremme læring og til å utvikle kompetanse. Lærlingene viser og utvikler kompetanse i vg3 matrosfaget når de bruker kunnskaper, ferdigheter og kritisk tenkning til å løse arbeidsoppgaver i faget.

Instruktøren skal legge til rette for lærlingmedvirkning og stimulere til lærelyst gjennom varierte arbeidsoppgaver. Instruktøren og lærlingene skal være i dialog om lærlingenes utvikling i vg3 matrosfaget. Lærlingene skal få mulighet til å uttrykke hva de opplever at de mestrer, og reflektere over egen faglig utvikling. Instruktøren skal gi veiledning om videre læring og tilpasse opplæringen slik at lærlingene kan bruke veiledningen for å utvikle kompetansen sin i faget.

Vurderingsordning

Før fagprøven må alle som ikke har fulgt normalt opplæringsløp, ha bestått en skriftlig eksamen laget ut fra læreplanen i faget. Eksamen utarbeides sentralt og sensureres lokalt. Eksamen skal ikke ha forberedelsesdel.

Opplæringen i vg3 matrosfaget skal avsluttes med en fagprøve. Alle skal opp til fagprøven, som skal gjennomføres innenfor en tidsramme på én til tre virkedager. Fagprøven skal gjennomføres i henhold til kravene i forskrift om kvalifikasjoner og sertifikater for sjøfolk.